

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félévre . . . 6 „
negyedévre . . . 3 „
Egy szám ára: 24 flr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 flr.
többször közölve 10 flr.
Bélyegdij: külön 60 flr.

Tartalom: Sötét pontok. (Wéber Samu.) — Szerény vélemény az ordinatio tartásának helyére vonatkozólag. (Hornyánszky Gusztáv.) — Irodalom. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Sötét pontok.

A protestáns egyház Magyarországon évszázadokon át a szabadság mellett küzdött és vérzett; nemcsak a lelkiismereti és vallásos szabadságot tüzte ki zászlájára, hanem fáradozásai és küzdelmei egyszersem az alkotmányos és politikai szabadságot is nem egyszer megmentették. A bécsi, nikolsburgi, linczi és szatmári békekötések, melyek a prot. egyház hit- és lelkiismereti szabadságát biztosították, a haza alkotmányos szabadságát is egy fényes diadallal gazdagították.

Ily körülmények között csak természetesnek tűnt fel, hogy a hazai protestánsok nyílt sisakkal helyeselték az egyházpolitikai javaslatokat, melyek hivatva vannak az egyház és állam terén a szabadság szolgálatába lépni.

De csak most, midőn a kormány az egyházpolitikai törvények részleteit és indokait egymásután közzéteszi, kezd tisztulni a helyzet és kidomborodnak ugyan a jövő viszonyai, de a sötét pontok sem maradnak el, melyek a protestantismus láthatárán mutatkoznak.

A vallásszabadságról szóló törvényjavaslat nincsen öregebb testvéreinek szellemében tartva, melyet az 1847—1848-ik országgyűlés asztalára tett báró Eötvös József vallásügyi miniszter. Az 1848-ik évi XX. t.-cz. 3. §-a ugyanis kinyilatkoztatja: „Minden törvényesen elismert vallásfelekezet egyház- és iskolaszükségletei az államháztartásból fedezendők.“ A jelenlegi törvényjavaslat „a vallás szabad gyakorlásáról“, egy árva szócskával sem érinti a törvényesen elismert vallásfelekezetek anyagi viszonyait, tehát a róm. kath. egyház maradt továbbra is a magyar államnak kiváltságos és egyedül bőven, milliommokkal dotált egyháza, holott a többiek anyagi szükségleteiről egy árva szócskával sincsen gondoskodva. A róm. kath. egyháznak a milliomos zászok kötik a nyakába, a prot. egyháznak a koldusbotot nyomják a kezébe és mind

a kettőnek szép szavakkal hirdetik, no már most szabadok, egyenjogúak vagytok és útnak indulhattok, a merre tetszik. Daczára minden nagy szolgálatnak, melyet a prot. egyház az államnak a mivelődés és szabadság tekintetében évszázadokon át tett, úgy látszik, hogy továbbra is a hamupipóke sorsára lesz kárhóztatva.

De hiszen, mondják némelyek, a prot. áldozatkészség oly kiapadhatatlan forrás, melyből a legnagyobb szükségletek is fedezhetőek lesznek. Így volt az valaha, de a mai anyagi időkben megváltozott a viszony. A lelkesülés szellemi javakért mindinkább apad. A fizetések az egyházi szükségletekre nagyobb-részt csak azért folytak be, mert az állam közgei által behajthatók voltak, mint más adó is. Hogyan intézkedik a törvényjavaslat a vallás szabad gyakorlásáról? A II. fejezet 8. §-ában b) pont alatt mondja ugyan: „az egyházi adó és egyéb szolgáltatások csak jóváhagyott szervezeti szabályzat vagy az egyházközségi szabályokban meghatározott alapon és módon vethetőek ki.“ De itt is kilóg a lóláb: „Ezen szolgáltatások közigazgatási úton való behajtásának azonban nincsen helye.“ Ha népiünk ezen törvénynek csak neszt is fogja hallani, vonakodni fog az egyházi terhek viselésétől, annál inkább, mert az állami adósról oly ügyesen dolgozik, hogy alig maradnak más czélokra még fillérek is. Itt-ott a kilépések, már csak a fizetések elkerülése czéljából is, tömegesen fognak történni, új meg új szekták fognak létesülni teljes szabad autonóm joggal, mely eddigé csak a protestantismus disze és egyedüli előnye volt. A kilépések annál valószínűbbek, mennél könnyebb az új szekta alakulása, mert az idézett törvény 1. §-a mindjárt azt mondja: „Mindenki szabadon vallhat és követhet bármely hitet vagy vallást“ és törvényesen elismert vallásfelekezetté alakulhat egyszerű szabályrendelettel, melyet a kormány jóváhagy.

A veszteséget leginkább csak a prot. egyház fogja tapasztalni, mert a hívek megadóztatása csak itt szükséges és fokoztatni fog a zsinati határozatok

életbeléptetésével, holott a róm. kath. egyház hívei e tekintetben jövőre is megkímélhetők lesznek, bőven gondoskodván az állam egyházi szükségletei fedezéséről.

Fekete pontnak tekintem egyházunk láthatárán továbbá az 1868. évi 53. t.-cz. 12. §-ának megengedését. Felfoghatatlan előttem a zsinat és egyházunk vezérfiainak magatartása ezen §-al szemben. A róm. kath. egyház követeli, a miniszterek ígérk, az újságok hirdetik, hogy ezen §-nak nincsen állandó helye a törvényben és hogy megszüntetése csak idő kérdése. És mi mégis hallgatunk, mert „a kormány-nak kellemetlenségeket nem akarunk csinálni.“ Felfoghatatlan, mondok, a mi egykedvű álláspontunk ezen agitációval szemben. Ezen §. bukásával veszve van minden jogunk a vegyes házasság körül. Szabad, sőt köteleességszerű lesz a lélekvásár ellenfeleink részéről, mióta a legújabb időben dogmának deklaráltatott, hogy a vegyes házasságból származó minden gyermek kell, hogy a róm. kath. egyházhoz tartozzék. Jogos kívánságainkat mi nem fogjuk valósíthatni, mert az ev. fél a vegyes házasságban rendesen az engedékenyebb és ezekből a családokból származó összes gyermekeknek róm. kath. hitre való „megmentésére“ szolgáló eszközökkel mi legtávolabbról sem fogunk versenyezhetni. Rosszabbul fogunk állani: mint 48. év előtt, hol az a törvény volt érvényben, mely szerint a fiú lehet ev. hitvallású, ha az atya evangélikus, de az ev. anya után a leánygyermekhez az ev. egyház igényt már nem tartott.

Mint nem irigykedőknek jól esett az utolsó hónapokban a tapasztalás, hogy az állam a közügyekben fáradozó egyének jövőjéről gondoskodik. Nem csak az állami hivatalnokok, de a tanítók és tanárok anyagi helyzete is jobboldt, aminek csak örülni tudunk. Csak a prot. lelkész károsított meg, mintha nem is tartoznék a közügyekben fáradozó egyénekhez és mintha nem is tenné a legfontosabb szolgálatot a társadalomnak és az államnak azáltal, hogy a vallás-erkölcsi érzelmek ápolásán fáradozik, melyek nélkül Luther szava igaznak bizonyul: „Nehmt den Leuten Kirchen und Schulen, und sie werden wieder Bären und Wölfe.“ A polgári anyakönyvek behozatalával a lelkészek, daczára a drágább szükségleteknek, kisebb nagyobb kárt fognak szenvedni. Azt mindenki belátja, de sem a községek, sem az egyházi hatóságok, sem az állam részéről komoly lépés nem történt ezen méltatlanság orvoslására. A lelkésztől elvárják, hogy lelkesüljön hivatalában az evangelizáció szent ügye mellett és a kenyérmorzsákat egyre csak elszedegetik az új korszak ezen áldozatától. Pedig ez is elég fekete pont és baj, mert ha a pásztor összeroskad, a nyáj sem fog megállhatni.

Wéber Samu.

Szerény vélemény az ordinatio tartásának helyére vonatkozólag.

Ismét egy tanév vége felé közeledünk. Száz meg száz ifjú, megszerezve azon ismereteket, melyek az általa szabadon választott s hön szeretett életpálya betöltésére képesítik, örömtelt szívvel lép ki erre az élet küzdterére, hogy képességei és ismeretei helyes értékesítése s szorgalmas gyarapítása által az emberi társadalomnak hasznos tagja, a vele egyazon pályán haladók büszkesége, önönmagának pedig megelégedett és boldog életadója legyen. Megnyílnak így ev. theol. intézeteink kapui is nemsokára s kilépnek ezeken sugárzó arcczal lelkesülten azok, kik azon kapuk mögött 4 nehéz éven keresztül igyekeztek bemélyedni Krisztus Urunk tanai és szavai értelmébe, hogy íme most elmenve tanítsanak minden népeket: „Nincsen senkiben másban üdvösség, mert nem is adatott emberek között ég alatt más név, mely által kellene nekiünk megtartatnunk, mint a Jézus Krisztus.“ (Ap. csel. 4, 12.) S ki tagadhatná, hogy a különböző életpályák között a legszebb, a legmagasztosabb pályára lépnek, kik ezt hirdetni képesítettek? Nem anyagi jólét az, mely nekik e pályán biztosítatik, de ennél maradandóbb kincs: a lelkiekben való gazdagság. Ne ők várjanak e pályán másoktól kinceseket, de igenis, ők nyujtsanak azoknak olyanokat, a melyek maradandó beccsel bírnak, a Jézus Krisztus evangéliumának szívből jövő hirdetésével, annak benső erejével, vigasztaló, buzdító, szerényen figyelmeztető szavával, s íme így fognak nekik is oly kincsek teremni, melyeket semmi mással ki nem cserélnének. S ép azért, mivel oly magasztos, a többi pályák közül kimagasló pálya ez, ép azért kimagaslik azon ünnepszeg is, melylyel az ifjak e pályára kibocsáttatnak, a többi pályáknál hasonló czéllből történő ünnepszegek közül. Míg ugyanis ezek az egyes pályáknál úgyszólván csak arra redukáltatnak, hogy az illetők diplomájukat jó kívánságok kíséretében átveszik, íme itten az Urnak szent hajlékában történik a választott pályán való haladásra a felhatalmazás, a midőn a Mindenhatónek szívből jövő hálájukat mutatják be a felavatandók, és szent színe előtt ünnepies fogadást tesznek, a főpásztor ajkáról pedig, hogy ezekre erő, gyámolítás és áldás szálljon, esedező ima száll az Úrhoz!

Ez az ordinatio. Ez megy véghez ismét nem sokára mind a négy egyházkerületünkben. S ezek küszöbén vagyok oly bátor egy szerény véleménynyel előállani megtartási helyére vonatkozólag.

Tudvalevő dolog, hogy r. kath. testvéreink a mi ev. vallásunkról s tanainkról nagyon csekély ismerettel bírnak s azt a keveset is rosszul tudják. Ez a tapasztalat, szerény véleményem szerint, mi reánk protestánsokra nézve nem lehet teljesen közömbös dolog, ép a mi napjainkban nem, a melyekben, meg vagyok róla győződve, ha r. kath. testvéreink helyesebben értettek volna meg, sok bajnak, sok keserű-

ségnek és ellenszenvnek lett volna eleje véve. De hát mit tegyünk? Nyujtsunk nekik minél több alkalmat vallásos szertartásainkon való részvételre s így általok tanainknak lassankint való helyesebb felismerésére. Igaz, hogy erre istentiszteleteink puritán voltuk miatt a fény és pompához szokott római katolikusoknál nem igen alkalmasak. De igenis vannak nekünk is vallásos szertartásaink, melyek a teljes egyszerűségből kiemelkednek s nagyobb fényben és ünnepélyességben mennek véghez. Ezeket az alkalmakat tehát, a melyeknél külsőleg közelebb jutunk r. kath. testvéreinkhez, kell főleg törekedniük minden áron felhasználni és értékesíteni. Ilyen alkalmak például a confirmatio, a papnak hivatalába való beiktatása, harangszentelés stb., de főleg a lelkész pályára való beiktatás, az ordinatio. Már magának ezen alkalomnak valódi lényege teszi alkalmassá e célra, t. i. tanaink rövid megismertetésére, alkalmasabbá, mint talán bármely más egyházi cselekvést.

Czélszerűnek tartom tehát — a fentebbiekből kifolyólag — az ordinatiót, a mely úgy sines helyhez kötve, évenként más és más helyen megtartani.

Sajnosan tapasztaltuk idáig, hogy az ordinatiók többnyire a felszentelő püspök székhelyén s a legnagyobb csendben folytak le, oly annyira, hogy még azon egyház tagjai sem értesültek róla, a melyben az ordinatio történt, a kik pedig a legnagyobb örömmel nézték volna ez ünnepélyes aktus lefolyását lelkük épülésére. S vajjon miért történt ez idáig így? Hisz nincs mit titkolnunk más hitfelekezettiek előtt, annál kevésbé saját hitfeleink előtt! S nem volna-e továbbá helyes és üdvös, hogy lassanként mód és alkalom adassék a mi hiveinknek is összességében egyházunknak ezen valóban szép és felemelő funkciójával megismerkedni? Mily nagyon kevés s mily nagyon is megszámlálható ma azok száma, kik ezt ismerik? Jól van-e ez így? Kétlem. Iám r. kath. részről másképp cselekszenek. A boldogult primás eljárását, aki mindig titokban a félreeső Esztergomban szentelt fel papokat és püspököket, mellőzi már az utódja s Pesten, az ország központjában, a legkülönfélébb vallásfelekezetek csomópontjában kezdi e funkciót végezni. Így kell cselekedniük nekünk is. Ne egy egyházhoz, ne egy helyhez ragaszkodjunk mindig az ordinationál, hanem minden egyes alkalommal válaszszanak ki főpásztoraink e célra más és más alkalmas terrénomot.

S vajjon kivihető-e ez? Szerény véleményem szerint mi sem áll ennek útjában. A felszenteléssel járó vizsga letétele a Budapesten minden őszzel tartani szokott egyetemes gyűlés alkalmával menne véghez, a honnét aztán a püspökök által megjelölt helyekre történék az utazás ordinatio végett. Az ezen utazással járó költségek a mai zóna-rendszer mellett, azt hiszem, nem igen terhelnék a candidatusokat. S különben, úgy vélem, kivihető volna az is, hogy főpásztoraink az egy és ugyanazon évben felszentelésre jelentkezők névsorát közölnék egymással, megjelölve itt egyszersmind, ki milyen

nyelven s hol fogja az Isten igéjét hirdetni s ezen két szempontból csoportosítanak őket, választanak ennek alapján az ordinatióra megfelelő helyeket. S ha így meg is történék, hogy egyik másik nem az illetékes püspöke által szenteltetnék fel, azt hiszem, ez a dolog lényegén mit sem változtatna.

S ezen ordinatióknak évről évre más helyre való áttételével a már említett haszonon kívül még más haszon is járna: A nép megismerkednék főpásztorával, jól esnék látnia időről-időre azt a szerető atyát, a kinek védő karjai oltalmazzák szeretett vallását, a népet ez megerősítene hitében s vallásos buzgóságában. A főpásztor pedig ilyenkor személyesen győződhetnék meg oltalmára bízott egyházi helyletéről, állapotáról közvetlenül s többet használna ilyenkor néhány élő szavával, mint sok írott sorával. Ez lenne egyszersmind a különben költséges canonica visitatióknak némileg czélszerű helyettesítője is.

Ez volna most, midőn az ordinatiók előtt állunk, szerény véleményem. Használjuk fel azt, a mi nekünk van, helyesen és czélszerűen saját, a mi szeretett evangéliumi egyházunk javára és felvirágoztatására!

Hornyánszky Gusztáv,
ev. lelkész.

IRODALOM.

A Theol. Szakkönyvtárról.

A mult hóban mult öt éve, hogy a fentebbi cím alatt a magyarhoni ág. hitv. ev. egyház egyet. theol. akadémiájának tanárai egy gyűjteményt indítottak meg. A vállalat czélszerű és a tudomány színvonalán álló theol. és philos. szak- és segédkönyvek közreboocsátása által első sorban a tudományos szakoktatás sikerét kívánta biztosítani és előmozdítani; de nem szorítkozva csupán iskolai vezérfonalakra, a theol. tudomány iránti érdeklődést szélesebb körben is felébreszteni és táplálni czélozta. A kiadványok sorát Dr. Masznyik Endre Evangelikus Dogmatikája nyitotta meg; ezt követte egy Héber olvasókönyv, Frühwirth Sámuel Kis chorálkönyve, Dr. Szlávik Mátyástól: A közép- és újkori bölcsészettörténet. Már ezekkel egyidőjűleg, még ugyancsak 1888 elején kezdett megjelenni, ugyancsak a vállalat közös címlapjával Csecsetka Sámuel nagy műve: a Magyarhoni Ev. Egyházjogtan. Ennek utolsó ívei a mult tanév vége felé kerültek ki a sajtó alól. Azóta e vállalatnak neve, mely addig a reá vonatkozó hirdetések, felszólítások, nyugták stb. kapcsán oly sokszor fordult elő az Ev. Egyh. és Isk. hasábjain, ritkábban kerül e b. lapok olvasóinak szeme elé. Pedig a legtöbben e lapok olvasói közül pénzbeli és erkölcsi támogatással maguk is hathatósan előmozdították e kezdeményt, a melyekként bizonyos tekintetben az övék is lön. A dolog ily állásában helyén valónak látom, s megbízóim intensiójának megfelelően cselekszem, ha a vállalat jelen helyzetét röviden, főleg számokban fölmutatom.

A Theol. Szakkönyvtár öt éves története, bármilyen

szerény is az eredmény, a melyet elért, s bármily messze maradt is a valóság azon reményektől, a melyek megindulásakor hozzája kötve lettek nem mondható lehangelőnek. Ellenkezőleg, az a tény, hogy ev. szegénységünk dacz árá is lehető volt az említett műveknek aránylag rövid idő alatti megjelenése, bátorító és felemelő. A vállalat megindító nem is mulasztják el e helyütt is kifejezni köszönetüket azoknak, kik alapítványukkal s adományaikkal, valamint megrendeléseikkel tervük kivitelét előmozdították. S köszönetük nem csupán a befolyt járulékokra vonatkozik. Ezek magukban is nagybecsűek; de a mennyiben tényleges bizonyítékai annak, hogy az adományozók a Theol. Szakkönyvtár kiadónak eszméjét és céljait helyeslik s megvalósításukat a maguk részéről is támogatják, annyiban előttünk oly értékük is vagy, a mely számokban nem fejezhető ki. Adományának nagyságát tekintve első helyen áll a bányai ev. egyházkerület 400 forintos alapítványával, a melynek (eddig 5%) kamatai évről-évre pontosan befolytak a vállalat pénztárába. Utána jönnek adományaikkal a testületek között a hegyaljai, a békési, a Pest megyei, barsi, soproni (felső és alsó) esperesség; az orosházi, békés-csabai, pesti ág. hitv. ev. magyar-német egyház; a Luther-társaság, az egyet. pénztár. Az egyesek között első helyen állanak b. Prónay Dezső egyet. felügyelő, s a nagyevű Hunfalvy Pál 100—100 forinttal; utánuk jönnek a dunáninneni ev. egyh. kerület szelid lelkű püspöke, a boldogemlékü dr. Geduly Lajos; s kisebb nagyobb összegekkel jeleseink közül Zelenka Pál, Gyurácz Ferencz, Mockovcsák János, Scholtz Gusztáv, Kulcsár Károly, Justh Sámuel, Horváth Sámuel, Hörk József, s végül akadémiánk két volt növendéke, a szép reményű, korán elhunyt Thuró Károly, és Boór Jenő; — s csekélyebb összegekkel még többen, a kiknek nevei a nyugtak kapcsán annak idején mind közölve lettek e b. lapok hasábjain. Az áldozatkészségnek ily sűrű és megható nyilatkozásai bizonyára méltán hatottak és hatnak bátorítólag és biztatólag a Theol. Szakkönyvtár kiadóira.

Azonban, még így sem lett volna képes a vállalat összes kiadványainak költségeit maga előlegezni vagy fedezni. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy az Ev. Egyházjogtannak szerzője, Csecsetka Sámuel 62½ ivre terjedő művének összes költségét a Theol. Szakkönyvtár támogatására befolyt adományokat igénybe nem vévén sajátjából fedezte. Ennyiben őt a vállalat pénzbeli támogatói és előmozdító között is kiváló hely illeti meg. Fájdalom, költségeinek egy része maig sem térült vissza, s a tudós szerző nem csak hogy munkájáért semmi anyagi elismerésben nem részesült, hanem még reá kellett fizetnie. De viszont, ha ettől eltekinünk, bizonyára örvendetes dolog az, s méltán elégtételül szolgálhat a szerzőnek is, hogy egy oly terjedelmű és áru magyar prot. theol. és egyházi vonatkozású műnek, a minő az Ev. Egyházjogtan, a melyet senki sem kinalt senkinek, minden reclam nélkül is százával jelentkeznek előfizetői és megrendelői.

A tényezők ilyenén szerencsés találkozása magyarázza meg, hogy a vállalat öt év alatt összesen 108 nyomtatott ívnyi, részben igen költséges kiállítású kiadványt bocsáthatott közre. Megindulásakor a kiadók kezében anyagi eszközök közül nem volt több a semminél, s ennyiben ez

a számszerű eredmény bizonyára méltán tekinthető a multa nézve igazolásul, a jövőre nézve biztató és bátorításul. Bátorító és biztató az is, hogy az Evangelikus Dogmatika kiadási költségei a specialiter erre szánt adományokból, előfizetésekből és megrendelésekből csaknem teljesen fedezve lőnek (146'93 frtból 438'36 frt) sőt a szerzőnek már száz forintnyi tiszteletdíj is jutott. Megnyugtató és biztató az is, hogy az összes kiadványok nyomdai, póstai s egyéb költségei teljesen ki vannak fizetve, úgy hogy a vállalatnak semmi tartozása nincs, sőt daczára annak, hogy könyvei nagyon gyéren kelnek, már ismét 90 frt 25 kr. készpénz felett rendelkezik, mely összeg a pozsonyi I. takarékpénztárban van gyümölcsözőleg elhelyezve, s mely a bányakerületi alapítvány évi kamataival s a kiadványok után apránként befolyó összegekből állandóan gyarapodik.

A vállalat lassúbb tempója tehat, a melyben az utóbbi időben mozog, koránsem a végelgyöngülésnek vagy az alapítók elcsüggedésének és desperatiójának, buzgalmuk lehülésének jele; hanem természetes és érthető következménye korlátolt anyagi eszközeinek. Az adományok, melyek közelebbi meghatározás nélkül általában a vállalat segélyezésére folytak be, az egyes kiadványok költségeinek előlegezésére lőnek fordítva, legnagyobb részük ekként mint kölcsön az egyes kiadványokat terheli; s csak úgy nagyobb számú példányok lassankénti eladásából térül vissza, a mihez — a vevők köre igen szűk lévén — hosszabb idő szükséges. Bizonyos tekintetben benítő itt azon körülmény, hogy saját kiadványainknak magunk vagyunk eladói és agensei. De bármily nehezen essék is, ha valamit akarunk elérni túl kell magunkat tennünk e feszélyen, mert a könyvárusi úton eladott csekély számú példányokért mindeddig nem kaptunk egy krajczárt sem. Ily körülmények között a vállalat egyelőre materiális és szellemi erő gyűjtésére van szorítva; kivált, ha a theol. irodalmat pártoló kicsiny közönségünk áldozatkészségét is lehetőleg kimélni kívánja, — s a túlságig és szünet nélkül igénybe venni nem akarja. De ha e recreatio megtörtént s az alkalom eljő, bizonyosan tovább fog haladni a megkezdett úton, s nem fogjuk szégyelleni azt sem; ha esetleg újra prot. közönségünk áldozatkészségéhez leszünk kénytelen fordulni. Tudjuk, hogy a gyakori megerőltetés próbára tesszük az adakozók jó kedvét, s könnyen panaszhangot keltünk ajkaikon. De nem fognak megítélni bennünket; mert tudják hogy a magyar theol. irodalom ápolása körül áldozatról, voltaképp csak a szerzők szólhatnak, a kiknek jutalma legtöbb esetben saját művük egy példányából áll. Azért bizonyosan újabb kérések előtt sem fognak elzárkózni, sem a magyar protestantizmus első gyűpontjai és tűzhelyei, sem a gazdag Alföld, a melynek áldott rónáin számra nézve legerősebb gyülekezeteink vannak. — Lehet, hogy sokan kételkedve vetik föl a kérdést, vajon az irodalmi productio ily mesterséges tengetése szolgál-e a kitűzött célnak s nem volna-e jobb a kiadványokba ölt pénzt másként gyümölcsöztetni addig, míg eljönne az idő mely önálló művek megjelenését kevesebb áldozat árán vagy egyáltalán a nélkül is lehetővé tenné? De ezen kételyek is elnémulnak, ha magyar tudományos irodalmunk más ágainak fejlődésére mutatunk rá. Mindeniknél még

azoknál is, a melyek tárgyuknál fogva sokkal nagyobb közönségnek érdeklődésére tarthatnak számot, mint a prot. theologia, azt látjuk, hogy legalább eleinte segélyezésekkel és adományokkal tétetik lehetővé szakmunkák megjelenése. Irodalmi vállalat értékét egyáltalában nem is lehet az általa igényelt áldozatok, vagy a nyomában járó pénzügyi eredmények után igazságosan megítélni. A látzólag kidobott pénz is dúsán megtérül, ha a kezdetleges vagy éppen gyarló mű, a melyre fordított, jobbnak tör útát, a mely esetleg már subventióra nem szorul. Szó sem lehet tehát arról, hogy a kitzüött cél felé újabb és újabb áldozatok híján közeledhetnénk. Pedig e cél olyan, a mely felé nem indulhatunk el elég korán; a felé vezető úton nem szabad egy órát sem haszontalanul elmúlni hagynunk, s egy arasznyit sem visszafelé mennünk. Csak akkor lesz theol. tudományunk, ha számot tevő tényezők leszünk a művelt protestans nemzetek e téren kifejtett munkájában; s ez a tudomány viszont csak akkor lesz igazán a mienk, ha nemzeti nyelvünk közvetítésével nemzeti kulturánknak valóban szerves és értékes részét képezendi.

Lehet, hogy a tapasztalás új, célra-vezetőbb eszközök keresésére fog tanítani bennünket; lehet, hogy azok, a kik majd utánunk jönnek, gyorsabban s több sikert fognak aratni. Kívánatos is, hogy úgy legyen. De a Theol. Szakkönyvtár célja maga aligha fog bármikor is helytelennek bizonyulni; azt akarniok kell mindazoknak, a kik theol. szakoktatásunk kül- és belterjes fejlesztését s a magyar prot. theol. tudomány jövőjét szívükön viselik.

Pukánszky Béla,

a Theol. Szakkönyvt. pénztárosa.

BELFÖLD.

Jelentés egy fegyelmi eljárásról, melyet a magyarhoni ág. hitv. ev. egyház egyetemes theol. akadémiájának tanári kara megindított s bevégezett.

F. é. május hó utolsó napjaiban a pozsonyi theol. akadémia tanári kara azon bárkinos, de kötelességszerű helyzetbe jutott, hogy négy theol. akad. hallgatónak széles körben feltűnést keltett s éppen azért is könnyen félreértésekre okot adható ügyében fegyelmileg eljárnia kellett.

Az ügy az ezidei katonai sorozásnál fordult elő, s elintéztetett következőképen:

A tanári kar színe előtt megjelenvén illető theologusok, igazgató így szólott hozzájuk (s az igazgatói beszédet fogadják az „Ev. Egyh. és Isk.“ igen tisztelt olvasói az ügy előadásául):

„A theologiai akadémiai szervezet és ügyrend értelmében feladatom, hogy Önökkel a tanári karnak, mint fegyelmi hatóságnak az akad. törvényeken nyugvó ítéletét közöljem.

Midőn ezt, mint főiskolai igazgató teszem, nem elégedhetek meg azzal, hogy ezen ítéletet száraz és rideg alakjában előterjeszsem; hanem igenis kötelességemnek tartom azt, hogy emez ítéletet Önök előtt közelebb indokoljam, a végett, hogy Önök azt mint igazságot fogadják.

Minden félreértések kikerülése végett mindenek előtt ki kell jelentenem azt, hogy a theol. akadémia tanári kara a theologusok közt — az anyanyelvüségét illetőleg — semmiféle különbséget nem tesz. Mindnyájan bármely anyanyelvűek legyenek, egyenlően szeretetünk tárgyát képezik. Akadémiánk nem csak hogy respektálja az egyházunkban divó különböző nyelveket, hanem azon van, hogy magán az akadémián e nyelveken minél intenzívebben is művelhessék magukat.

A reformatiónak érdeme, hogy nem csak a holt törvény és a holt betű, hanem a holt nyelvektől is felszabadított, úgy hogy az élő hitet élő nyelvben, az anyanyelvben, a szellemi életnek legközvetlenebb közegében nyújtá hiveinek. — Igenis én voltam, vagyok s leszek is az, ki éppen ezen célból Önöket az anyanyelvnek lehetőleg intenzív művelésére buzdítottam s buzdítani fogom. — Önök Isten igéjét díszes edényben, szent tartalmának megfelelő tiszta és nemes alakban való hirdetésére hivatottak.

Erről azonban itt, a jelen fegyelmi esetben nincsen szó; s az ki szavaimat a föntbbiektől eltérőleg magyarázta: az nagyon is tévesen tette azt.

A jelenlegi fegyelmi eset a következő:

Önök (Pelikan János, Bodnár Gyula és András Pál) a katonai soroló bizottság előtt eskütételre jelentek meg.

A soroló bizottságnál a nyelvre nézve lényeges az, hogy az esküttevő azon nyelven esküdjék, melyet valóban ért. De még a soroló bizottság sem egészen közönyös a nyelvek iránt. A közös hadseregnek nyelve: a német, a honvédségnek s ugyan e bizottságnál képviselt állami közegnek hivatalos nyelve: a magyar. Így tehát a soroló bizottság méltán elvárhatja azt, hogy az, a ki jól ért magyarul vagy németül: az az esküt ezen nyelvek egyikén tegye le.

Önök ezt nem tették, hanem egy harmadik nyelvet követeltek: a tótót, mint az eskületevés nyelvét.

Ehez joguk nem volt. Mert nem mint Pelikan, Bodnár, András járultak a sorozáshoz, hanem theologiai bizonyítványuk alapján, mint theologusok jelentek meg, a végett, hogy a theologusok kedvezményeiben itt részesüljenek. A theol. akadémiának, ezen alma materüknek hivatalos s tannyelve: a magyar s így, ha Önök mint theologusok anyanyelvükre hivatkoztak, Önök más nyelvre nem hivatkozhattak, mint a magyarra. Az által, hogy ezt nem tették: compromittálták alma materüket: s ez volt első vétségük.

Önök azonban még ennél tovább mentek. Midőn a közös hadseregi tiszt Önöket éppen arra figyelmeztette, hogy Önök, mint theologusok magyarul tudnak s így felszólította Önöket arra, hogy a magyar csoport-hoz sorakozzanak: Önök nem tették ezt, hanem inkább oda állottak azon csoport-hoz, a melynek élén a katonatiszt német nyelven magyarázta a katonai kötelességeket. Midőn Önök inkább egy oly nyelvet választottak, a melyet csak is részben értettek, t. i. a németet, mintsem a magyart: ez által Önök a magyar nyelvet despectálták.

De még itt sem állottak meg, hanem a magyarázat befejezte után ismét követelték az eskünek tót nyelven való letetését, a mire végre boszankodva rá állott a közös hadseregnek tiszte. Önök ez által a bizottság nem egy tag-

jának heves szavakban is kitörő megbotránkoztatására*) adtak alkalmat.

Az által már most, hogy Önök egész magukviselete által az akadémiát compromittálták, annak hivatalos nyelvéért despektálták s végre a soroló bizottság egyes tagjait egyenesen megbotránkoztatták: a theol. akadémiát, mint alma materüket mélyen megsértették, annak jó hírnevét elhomályosították s így arra kényszerítették, hogy Önök ellen fegyelmileg járjon el s Önök ellenében ítéletet hozzon, a melynek alapján köteleességem — mindenek előtt Önöket a leghatározottabban és legkomolyabban megdorgálni s egyszersmind kijelenteni azt, hogy ezen Önöket tápláló anya legalább anyagi táplálékától, itteni létük egyik főfeltételétől megfosztja.

A tanári kar, mint fegyelmi hatóság azonban különbséget tett ezen utóbbi büntetés kiszabásánál, a mennyiben András Pált, aki akadémiánkat compromittálta ugyan, de a közös hadseregi tiszt felszólítására a magyar nyelven esküvők csoportjához áment — csakis ezen folyó tanéven fosztja meg csakis az ösztöndijaktól; ellenben Pelikan Jánost és Bodnár Gyulát, kik mind a három vétséget elkövették, egyszer s mindenkorra mindennemű jótéteménytől (ingyen alumneumi asztal, convictus és ösztöndijak) megfosztja. — András Pál büntetésével sujtja az ítélet Chorvat Kristófot, akadémiánk eddigi örömét és büszkeségét is, a mennyiben Ön — Bodnár irányáért felelőssé tétetvén — kijelenté, hogy „ő (Bodnár) ölembé hullott, én csakis simogattam“ s ezzel a nemzetieskedő törekvéseknek ápolójaként bebizonyította magát.

Végre pedig hangsúlyozom azt, hogy theol. akadémiánk, amint az egyháziasság és épülés érdekében az anyanyelvek ápolását kívánja: ugy egész határozottsággal s nyíltsággal a magyar nemzeti kulturális törekvésnek szolgálatában tudja magát. Valamint egyetemes egyházunk mindég egynek tudta magát a magyar nemzeti szellemmel: ugy akadémiánk is, mint ezen egyetemes egyháznak intézete — természetesen alapján csakis ugy oldja meg missióját, ha egy részt teljes erejéből egy protestans, a magyar nemzeti szellemtől áthatott magyar theol. irodalom létesítésében is közreműködik, s másrészt mind azon törekvéseket — nyilvánuljanak azok szó vagy tettben — a melyek ezen magyar nemzeti törekvéssel ellenkeznek — a maga köréből kizárja. Ezért is a theol. akadémia tanári kara, mint fegyelmi bizottság Önök előtt, a kik már részben erre különösen is lettek figyelmeztetve — kijelenti, hogy ezentúl ily törekvéseknek szó vagy tettben való nyilvánulása — az illetőknek azonnal való kizáratását eredményezi. — Hallgassák meg ezek után a tanári karnak, mint fegyelmi hatóságnak ítéletét:

A tanári kar a kiküldött vizsgáló bizottság által felvett s felolvasott jegyzőkönyv adatai alapján megfogódva arról, hogy:

1. Pelikan János és Bodnár Gyula — noha beismerésük szerint ugyan tüntetni nem akartak a valóságban azonban a magyar nyelv ellen mégis tüntetve az akadémia jellegével adott magyar nyelvet, mely az állam nyelve is, despektálva magoknak a sorozó bizottság némely

*) „Szégyeljük magokat“ „Das sind Pauslaven“, hangzott a bizottság részéről.

tagjainak megbotránkozása mellett — a mi eddig theologusoknál nem fordult elő — követelték tót nyelven s tették is le a katonai esküt, feledve, hogy mint magyar tan nyelvű akadémiának theologusai élvezik a katonai kiváltságot s nem törődve azzal, hogy magaviseletük által az akadémia törvényei 76. és 82. pontja értelme szerint „homályt vetettek az akadémia jó hírnévére“ s pályatársaik közt „a rendet és békét megzavarták.“

2. András Pál és Chorvat Kristóf pedig, mint a kik már Pelikan Jánossal együtt a múlt évben*) (1892. febr. 12.-én) is ígérték, hogy hazafias tekintetben korrekt magatartást tanúsítanak a jövőben, most meg mégis újra compromittálták magokat; András a sorozásnál, Chorvat pedig, mint a magyar állameszmével ellenkező szláv nemzetieskedő érzelmeknek ápolója mind a négyet vétkesnek s az akadémia törvényei 85. §. rájuk való alkalmazásával büntetésre méltónak találva, kimondotta, hogy:

a) Pelikan János s Bodnár Gyula megdorgáltatnak szóval az igazgató által és jegyzőkönyvileg a tanári kar határozatából súlyosbitva a jótéteményektől egyszersmindenkorra való megfosztással;

b) András Pál és Chorvat Kristóf ugyanígy megdorgáltatnak súlyosbitva a f. tanévi ösztöndijaktól való megfosztással;

c) valamennyinek pedig kijelentetik, hogy ezentúl a magyar nemzeti érzületet sértő magaviselet tanusítás esetén az intézetből kizáratnak.“

Az ügy így elintéztetvén: alma materünkbe az elűzött nyugalom visszatérhetett.

VEGYESEK.

— Eperjesi kollegium. A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület és az eperjesi kollegium pártfogósága között létesült megállapodás szerint szervezett 24 tagból álló igazgató választmány f. június hó 1. és 2. főtiszt. Zelenka Pál püspök és Dr. Schmid Gyula urak ikerelnöklete alatt tartott ülésén véglegesen megállapította a kollegium szervezeti szabályzatát s megválasztotta a tisztviselőket. Kollegiumi igazgató: Hörk József, theologiai dékán: Mayer Endre, jogakadémiai dékán: Dr. Horváth Ödön, főgymnasiumi igazgató: Ludmann Ottó, tanítóképzői igazgató: Gamauf György, jegyző és levéltáros: Dr. Szlávik Máttyás, kollegiumi pénz- és könyvtáros: Florián Jakab, tápintézeti gondnok: Mayer lett. — A jogtanárok fizetése 200 frttal emeltetett. — Egyetemes evang. egyházunk ezen „hegyen épített városa“ fejlődésének új pillanatára lépett. Adja Isten, hogy jövője még dicsőségesebb legyen, mint múltja.

— A magyarhoni ág. h. ev. egyetemes egyház theol. akadémiáján a szakvizsga Méltóságos és Főtisztelendő Baltik Frigyes püspök elnöklete alatt f. hó 19. és

*) A múlt évben ugyanis az akadémia hallgatói között fölmerült hasonló természetű dologban kellett volt a tanári karnak eljárnia, a midőn azonban az egész ügy általános és kölcsönös kibéküléssel s hazafiai korrekt magatartás ígérétének kijelentésével végződött. A tanári kar még most is élénken emlékezik a befejező aktus léleknyugtató és emelő pillanatára, — s eljárása mégis egyfelől üldözésnek vétetett, másfelől meg — nézve ez újabb esetet — siker nélkül valónak látszik.

20-án; az alapvizsga pedig f. hó 21. 22. és 26. 27-én tartatik meg. — A záró ünnepély napja f. hó 17-e. Az akadémiánk iránt érdeklődőket a vizsgákra, valamint az ünnepélyre tiszteletteljesen meghívja az igazgatóság.

— A kulai (Bácsmegeye) evangélikusok újabban ismét fényes tanujelét adták egyházuk iránti szeretetüknek s áldozatkészségüknek. A nem egészen harmadfélszáz lélekből álló leánygyülekezet csak nem régen alakult meg, mint Cservenka filiája s nagy áldozatokkal, a kor követelményeinek teljesen megfelelően felszerelt tantermet és tanítói lakást rendezett be, egyelőre magánházban. A f. é. májushó 31-én megtartott évszázó vizsgán, melyen több vidéki vendég s nagyszámú közönség vett részt, örömmel győződünk meg a derék tanító Klug N. szakavatottságáról s odaadó szorgalmáról, melyet főleg a vallásbanban jejtett ki. A délig eltartott vizsga után dr. Ormay Kálmán, városi orvos és egyh. presbyter vendégszerető házában gyűltek össze a vendégek, hol a bájos háziasszony gazdagon megrakott asztallal várta őket. Ebédközben dr. Kern Lajos, az egyház páratlan buzgalmú lelkes felügyelője kijelentette, hogy miután a presbyteriális gyűlésen az iskola-építés el lett határozva, ő e célra 100 frtot tesz le, további adakozásra hívja fel egyháztag társait. A nemes példa gyűjtött s a nagylelkű kezdeményezőzt csakhamar követték: dr. Ormay K. 100 frt., Mokry Dezső 100 frt., Kneffely N. 100 frt., Glässzer V. 100 frt., Zwick Gy. czég 100 frt. adománynyal. A további gyűjtés folyamatban van. Ily fényes kezdet mellett az ügy sikere elmaradhatlan; ily lelkes vezérek mellett az egyház prosperálása biztos; s az Úr, ki szereti a jókedvű adakozót, nem fogja megvonni mennyei áldását a csekély számú, de hiteles s áldozatkész hívek nemes törekvésétől, mely követésre méltó például szolgálhat számos gyülekezetünknek. *Ch. Gy.*

— **Diszkozyűlés.** Az eperjesi theol. ifjuság „Önképző és Önszervező Egyesülete” mélt. és főtiszt. Zelenka Pál püspök úr és az eperjesi kollégium nagys. és ntű bizottsága tiszteletére, a tanítóképzedei dalkör közreműködése mellett f. hó 2-án d. e. 1/29 kor az intézet nagytermében diszkozyűlést rendezett, még pedig a következő programmal: 1. Hymusz. Éneklí a képezedei dalkör. 2. Elnöki megnyitó. Tartotta ntű Hörk József, theol. dékán, és egyesületi elnök úr. 3. A vértanu. Irta Lippay Béla, hittanhallgató. Előadta Zsámbor Pál, hittanhallgató. 4. A scholastika feltámadása. Irta és felolvasta Gömörly János, hittanhallgató, egyesületi titkár. 5. Viharban. Énekelte a képezedei dalkör. 6. A rabasszony. Irta Jókay Mór. Szavalta Liptai Lajos, hittanhallgató. 7. A vasárnap megünneplése. Irta és felolvasta Valsér Gyula, hittanhallgató. 8. Diadalének. Éneklí a képezedei dalkör. A diszkozyűlésen a jogakadémia, theologia és praeparandia tanári karán és ifjuságán kívül igen szép számú prot. intelligens közönség vett részt.

— A szarvasi tanítóképezede zenetanárát **Varga Józsefet** a debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma az újonnan épített Kossuthuczai templom organistakántorává, s az ottani felsőbb leányiskola ének- és zenetanárává választotta. Varga József, ki a zeneirodalomban is jó hangzású névvel bír, egyike a legalaposabban képzett prot. zenészeinknek; nyilvános tanügyi pályáját ezelőtt 10 évvel a nagyenyedi Bethlen-kollégiumban kezdte, hol a főiskolai ének- és zenetanítás reformja körül kétségsbevonhatlan érdemei vannak.

— **Rövid hírek.** Folyó évi május 14-én a zárjecsí egyházhoz tartozó és Trencsénmegeye egyik hosszú és terméketlen völgy lejtőin fekvő Vydrna leányegyházban iskola avatattatott fel, oly községen, hol eddig iskola nem volt. Szép épület, mondhatni, a trencsényi esperességnek legszebb iskolája. A közegészségi igényeknek egészen megfelelő iskolát kis tornyocska ékesíti, úgyhogy az épület ezen része külseje szerint mint izléssel készült kápolna tűnik fel. Hogy a kicsinyeknek e szentélyét oly szépen sikerült felépíteni, az első sorban az egyház lelkesének nt.

Zoch úrnak érdeme, ki nemcsak a némethóni segélygyletektől eszközlött ki tetemes kegyadományokat, de egyháza népét is lelkesíteni tudta kiváló áldozatkészségre; szép része van továbbá a vydrnai leányegyház derék gondnokának, Janczik Györgynek az iskola létesítésében. — Az árvai esperesség az alsó-kubini egyház templomának építése ügyében f. évi június 12-én rendkívüli esperességi gyűlést tart. — A turóczyi esperességnek Turán egyháza két tantermi iskolát épít; a szucsányi egyházhoz tartozó Podhrágy tanítójának jövedelmét 350 frtról 450 frtra emelte. Stiavnicska rendszeresített tanítói állomást a 300 frtnyi minimum biztosításával. Esperességi határozat következtében, mely vonatkozik a leánygyülekezetek iskoláinak központosítására, tanítói állomás rendszeresített Laszkárfalván Laszkárfalva és Károlyfalva; Raksán, Raksa, Nedozor és Szt. Mihály leányegyházak számára; Lipócz és Klacsán számára Klacsányban közös iskola alapított, rendes levita-tanítói állomás szervezésével. *(Cirk. Listy.)*

— **Az Evang. Egyháztantra** fizettek a szerző úrnál: ntű Geduly Elek l. úr 6 frt. 60 kr.; Nagy Sándor l. úr 6 frt. 60 kr.; Csulik Lajos l. úr 5 frt. 10 kr.; Mód Lénárd l. úr 60 krt.

— **Ifj. Nagel Otto** könyvkereskedésében Budapest, Muzeum körút a Nemzeti-színház bérházában megjelent **Knorr Alajos „Önügyvéd”-je** V. kiadásának 5-ik füzeté szokott bő és érdekes tartalommal, melyben a bizonyítványok különböző mintáit hozza; azután ismerteti a bekelezési és törlési engedélyeket, a térítvényeket (Revers), számlákat, kivonatokat és jegyzékeket és mindezeket iromány példákkal illusztrálja. Ezt követve áttér a végintézkedésekre (végrendeletekre), ismerteti azok kellékeit, nevezetesen annak belső és külső kellékeit, a külföldön tett végrendeletek hatályait, a végrendeletek különböző neveit; nevezetesen az írásbeli magán végrendeleteket, azok kellékeit, a magán végrendeleten okvetlenül megkivántató záradékok különböző alakját; továbbá a szóbeli végrendeletek tételének szabályait a közjegyzőhöz letételezett írásbeli magán végrendelet alakszerűségét, a köz-, közös és kölcsönös végrendeletek alkotásának módját, a kiváltságos végrendeletek tételének szabályait és azokat az eseteket, melyekben kiváltságos végrendeletet tenni lehet, a végrendeletek megszüntető okirat és örökszerződés alkotásának szabályait és mindezeket iromány példákkal felvilágosítja. Ezután áttér a szerződések ismertetésére, szól azok általános szabályairól, az egyes szerződések kellékeiről, a jogviszonyokról szerződéseknel; a szerződések mellék meghatározásairól, a szerződések értelmezéséről és megszüntetéséről. Ezután előadja a szerződések kötésének általános szabályait; leírja a szerződések alakját, ismerteti, a pontozatokat és a szerződések alkatrészeit; mindezek után áttér a szerződések különböző neveire; nevezetesen szól az ajándékozási szerződésekéről, letéti szerződésekéről, a haszonkölcsön szerződésekéről, a pénzkölcsön vagyis adóssági szerződésekéről és a zálog szerződésekéről, mindezeket iromány példákkal ellátva, úgy hogy magában a füzetben ötvenhárom iromány példa áll az olvasó közönség rendelkezésére. A füzet utolsó cikke a kezesesre vonatkozik. Az „Önügyvéd” kapható 30 kros füzetekben és 3 frtos kötetben is.

— **Szerkesztői üzenetek.** G. M. K. Igéretének bevaltását óhajtvá várom, s kedves volna, ha olykor-olykor közleményeivel s szerencséseltetne. — M. P. D.-ny. Érdekes tudósítása elkészt. Sem a tárgyat, sem munkáját nem kicsinylem; de az általánosságok nem érdeklik közönségünket. Énekigyük fejlesztése inkább részlet munkásságot követel. — K. S. Rk. Ha már Töled nem, legalább Rólad jöhetne valami. Baj van?

PÁLYÁZATOK.

A kolozsvári ágost. hitv. evang. egyházközség elemi iskolájának III. és IV. fuosztály tanítói állomása, halálzás által üresedésbe jöven, arra ezennel pályázat hirdettetik.

Évi fizetés: 600 frt o. é. előleges havi részletekben; szálláspénz 120 frt, mely előleges negyedévi részletekben fizettetik ki.

Köteleességek: ez idő szerint a III. és IV. fuosztálynak tanítása. Tannyelv: német és magyar. Személyesen jelentkezők és a kik az orgonálásban is jártasak, előnnyel bírnak. A választás egy próbaévre történik. Pályázók köllően felszerelt és sajátkezüleg írott folyamodványokat f. é. július hó 31-ig alólírotthoz, mint a presbyterium elnökéhez, küldjék be.

Kolozsvárott, 1893. jun. 4-én.

Grätz Mór,
lelkész.

A vepperdi leánygyülekezetben a tanítói állomás betöltendő. Az összes fizetés 450 frtra felmegy; jelesül: 150 frt készpénz, 30 pozsonyi mérő gabona, 90—100 frt tandíj, 8 öl kemény fa, temetési stola, minden

földmivestől 3 káposztafaj, 1 zsompor burgonya és 2 szalmakéve. Pályázni kívánók felszerelt folyamodványukat alólírtthoz küldeni sziveskedjenek. Lakás konyha- és gyümölcskerttel magától értetődik. Tannyelv a német.

Kaboid (Sopronmege), 1893. jun. 5-én.

Pieler Máttyás,
lelkész, iskolaszéki elnök.

A budapesti ág. h. ev. főgymnasiumnál egy tanári állás üresedett meg, melyre ezennel pályázat hirdettetik. A megválasztandó rendes vagy helyettes tanár teendője: a classica philologia és ókori történelem, esetleg más rokon tárgynak tanítása. Fizetése: a rendes tanárnak 1350 frt, 250 frt lakáspénz és 50 frt ötödéves pótlék; a helyettes tanárnak 800 frt és 180 frt lakáspénz. Csak protestans férfiak pályázhatnak; az okmányokkal felszerelt folyamodványok f. év június hó 15-ig a főgymnasium igazgatójánál (Böhm Károly, IV. Deáktér, evang. főgymnasium) nyújtandók be.

Kelt Budapesten, 1893. május 29-én.

Dr. Králik Lajos s. k.,
iskolai felügyelő.

Ág. hit. ev. külföldi egyetemre menő több rendbeli hittanulónak és tanárjelöltnek való ösztöndíjra.

A Glosius Sámuel és Dániel-féle alapítványt a pesti ág. hitv. ev. egyháznál kezelő bizottság ezennel közhírré teszi, hogy a föntírt alapítványból külhoni egyetemeken tanuló ág. hitv. ev. lelkészi, vagy pedig gymnasiumi tanári pályára készülő ifjak számára több rendbeli, egyenkint 210 német birod. markból álló ösztöndíj fog a jövő 1893/94 tanévre kiosztatni. — Ezen ösztöndíjak egymásutáni két éven át élvezhetők.

Az elnyerhetés feltételei:

1. Ha hittani jelölt a folyamodó, akkor már is két évi folyamot jól végzett legyen valamely magyarhoni protestans theologiai intézetben.

2. Ha tanári pályára készül a folyamodó, akkor az érettségi bizonyítvány kelte után már két évig honi vagy külföldi magasabb intézetben a maga választott szakában jó sikerrel tanult legyen.

3. Azonkívül mindenik folyamodó a választott pályán különbsége nélkül legyen:

a) magyarországi születésű és ágostai hitvallású;

b) a magyar nyelvet tudományosan ismerje, helyesen írja és beszélje, mely körülmény hiteles külön bizonyítvány által igazolandó be;

c) legyen feddhetlen erkölcsi jellemű és jeles szorgalmú.

Ennélfogva felhivatnak ezennel külhoni egyetemeken levő mindazon lelkészi- vagy tanári jelöltek, kik már egy év óta a Glosius Sámuel és Dániel-féle ösztöndíjak élvezetében vannak, hogy ha még további egy évre külhoni egyetemeken maradni és az ösztöndíjakat élvezni óhajtanak: azt az előttük tudva levő feltételek teljesítése mellett 1893. szeptember 30. alólírott bizottsági jegyzőnél kérvényileg jelentsék be.

Felhivatnak továbbá mindazon külegyetekben tanuló vagy oda még csak ezután kimenni szándékozó lelkészi- s tanárjelöltek, kik a fennebb részletezett minőségi feltételeknek meg bírván felelni, ilyen ösztöndíjat a jövő 1893/94. tanévben élvezni óhajtanak, hogy a fent megírt kellékeknek kétségtelen beigazolására akár eredetiben, akár hitelesített másolatban melléklendő tanodai — ha van,

Kelt Budapesten, 1893. június 1-én.

Dr. Zsigmondy Jenő, jegyző.

candidaticumi — vagy egyetemi és egyéb bizonyítványokkal ellátott, az alább kikötött tanítási kötelezettséget is tartalmazó, sajátkezűen írt és aláírt, lakhelyüket és az utolsó posta-állomással jegyzett kérvényeiket f. 1893. é. szeptember 30-ig való záridő előtt (melynél később beérkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek) bérmentve és lepecsételve alólírott bizottsági jegyzőhöz, (Budapest, V. bálványos utca 8. sz.) küldjék be.

A megszavazott ösztöndíjat a díjnyertes hit- és tanárjelöltek nem a tanév elején, hanem csak annak második fele kezdetén, miután bizonyítványukat az illető egyetemen sikerrel töltött első félévről és egyszersmind a második félévre lett beiratásuk felől is, (Frequentations Zeugnis und Anmeldebogen) a 210 német birod. markról szóló sajátkezű nyugtájukkal együtt előlegesen beküldötték, fogják posta útján bérmentesen megkapni, mívégre szükséges, hogy egyetemi lakásukat a nyugta beküldésekor pontosan megírják.

A ki ezen hit- és tanárjelölti ösztöndíjat már egy évig húzta, a rákövetkező évre is annak élvezetében csak úgy maradhat meg, ha reá újabban is érdemesnek tapasztaltatott, ha továbbá már az első évben a philosophiát, beleértve a philológiát és kivált erkölestani philosophiát is szorgalommal tanulta, s a második évben is tanulja; végre ha magát előre arra kötelezte, hogy a külegyetemen töltött ösztöndíjas két esztendő után a hazába térve, a pesti ág. ev. magyar-német egyházgyülekezet tanodájában, ha kívántatni fog, mérsékelt díj mellett egy évig segédtanári hivatalt viselend.

Dr. Králik Lajos, hely. elnök.